

JAARVERSLAG 2023

Vogelwerkgroep: vogeltellingen

Henk Vermeer

In en rond Heukelum en de Linge hebben mensen van onze vereniging systematisch verschillende telprojecten voor Sovon uitgevoerd. Van september tot en met april telden we de watervogels op de Linge en aangrenzende uiterwaarden vanaf de brug bij Leerdam tot aan Kedichem, inclusief de Koornwaardplas. Met de boot, gedeelten te voet of met de fiets.

Tevens zijn slaappleatsen geteld van grote zilverreigers aan de Nieuwe Zuiderlingedijk en aalscholvers langs de Koornwaardplas.

In het voorjaar telden we de nesten van broedende blauwe reigers aan de Nieuwe Zuiderlingedijk en broedende roeken in het Heukelumse Bos en in het stadje langs de Linge. In voorjaar en zomer zijn drie MUS-tellingen gedaan in Heukelum.

Langs de Huibert, langs het Merwedekanaal en Neder-Heicop telden andere leden van onze vereniging de watervogels. Zij telden veelal te voet, een stukje vanuit de auto en op verschillende plaatsen met de telescopen in (plasdras)weilanden, grienden en langs wattergangen. Daar zijn ook slaappleatsen geteld van grote zilverreigers.

Bovenstaande tellingen zijn uitgevoerd op vastgestelde plaatsen en vastgestelde tijdstippen. De aantallen getelde vogels zijn digitaal doorgegeven aan Sovon, die door onze en vele andere tellingen in het land inzicht krijgt hoe het met de verschillende vogelsoorten is gesteld.

Elders in deze *Domphoorn* kunt u meer lezen over hoe de tellingen zijn uitgevoerd, door wie, en wat de uitkomsten zijn.

Henk Vermeer, Bart de Groot en Dirk Feij in Dirks zalmschouw op de Linge, tijdens de koffiepauze op 16 februari 2024.

Even later vloog een jagend vrouwtje blauwe kiekendief over, hun dag was weer goed!

Nestkastenwerkgroep

Rien de Keijzer, Chris Kramer, Piet Solleveld & Arie Versluis

In het afgelopen jaar hebben we de noodzakelijke controles van de nestkasten weer kunnen uitvoeren. De resultaten waren erg wisselend. Regelmatig moesten we een nestkast repareren. Helaas verliezen we ook adressen door

verhuizingen e.d. Nieuwe bewoners zijn niet altijd blij met een uilenpaartje onder hun dak. Daarom blijven we steeds op zoek naar nieuwe locaties. In het jaar 2023 zijn er geen jongen geringd, m.u.v. jonge ooievaars. Hier-

2023	Aantal kasten	Broedparen	Mislukt	Jongen
Bosuil	16	5	0	8
Steenuil	36	14	2	35
Kerkuil	29	9	4	18
Torenvalk	19	7	0	30
Zwarte stern (vlotjes)	20	14	6	13
Totaal	120	49	12	104

	Broedparen	Waarvan mislukt	Uitgevlogen jongen
Kerkuil			
2021	13	1	46
2022	12	2	37
2023	9	4	18
Steenuil			
2021	14		42
2022	14		37
2023	14	2	35
Bosuil			
2021	6	1	13
2022	2		?
2023	5		8
Torenvalk			
2021	6		25
2022	7	1	19
2023	7		30
Zwarte stern			
2021	12	2	13
2022	12	1	22
2023	14	6	13

boven een overzicht van de broedresultaten van het jaar 2023. In de *Domphoorns* van 2023 stonden enkele verslagen van onze bevindingen.

Opmerkingen

Bosuilen: 1 volwassen exemplaar werd dood in een nestkast gevonden en 1 verdronken in een sloot bij de nestkast.

Steenuilen: Bij 2 nestkasten werden de jongen waarschijnlijk door een steenmarter uitgemeord. We hebben deze kasten vervangen door een marterproof nestkast. Op één locatie werd een nestkast na jaren weer eens succesvol gebruikt door een paartje.

Mezenkastjes 2023	Aantal totaal	Broedsel koolmees	Broedsel pimpelmees	Geen broedsel
Boomgaard Kerkweg	14	5	1	8
Boomgaard Biezenweg	21	13	4	4
Gebied achter de Schaapskooi	De mezenkastjes werden goed bezet. Er broedde waarschijnlijk ook een paartje bonte vliegenvangers!			

Op ons eigen terrein broedden o.a. 1 paartje grauwe vliegenvangers, 2 paartjes boomkruipers, 4 paar spreeuwen en 6 paar huis/ringmussen. Het paartje bosuilen bracht 2 jongen groot.

Kerkuilen: Bij 5 broedparen vlogen in totaal 18 jongen uit. In totaal slechts 18 jongen uitgevlogen. Op één adres treffen we al 2 jaar 14-20 eieren aan, zonder dat er één uitkomt.

Torenvalk: Een mooi aantal jongen vloog uit.

Zwarte sterns: Bijzonder was dat er op 2 vlotjes 4 eieren bebroed werden. Het betreft de enige broedlocatie in het hele gebied van de Linge.

We geven ook weer een overzicht van de broedresultaten in de afgelopen drie jaar.

Op enkele locaties werden de **nestkastjes schoongemaakt**, daarbij noteerden we bijzonderheden, zie de tabel Mezenkastjes 2023.

Huiszwaluwtoeren: De huiszwaluwtoeren achter de Schaapskooi heeft nog geen broedgevallen opgeleverd.

Ooievaars: Dit jaar werden er 2 jongen geringd uit het nest bij de Schaapskooi. Zie ook de verslagen in *De Domphoorn*. Door de webcam bij het nest konden belangstellenden het hele seizoen de ontwikkelingen volgen op onze website.

Ijvogels: We hebben geen gegevens kunnen verzamelen van de resultaten bij de nestplaatsen die we onderhouden. Op enkele locaties werd wel gebroed.

Afsluitend: Alle nestkasten zijn schoongemaakt in het najaar. Nu wachten we weer op het voorjaar. Eind april starten we met de vlotjes van de zwarte sterns en daarna doen we controles bij de uilenkasten. Hopelijk zal het aantal bezette nestkasten weer eens toenemen. De verkoop van onze nestkasten, groot en klein, ging het hele jaar door en de voorraad werd steeds aangevuld.

De vogelcursus voor beginnende vogelaars werd in 2023 opnieuw georganiseerd. De vier avonden theorieles in de Schaapskooi stonden weer onder leiding van Hans de Braal. Ruim 35 cursisten gaven zich op, Arina verzorgde de administratie en Arie de catering. De excursies werden goed bezocht en zorgden voor veel onvergetelijke vogelwaarnemingen.

De gidsen Rien, Piet, Koos, Frans en Teus worden bedankt voor hun inzet. We bezochten de Everdinger Waarden meerdere keren, de Zouweboezem, omgeving Lappenheide/Acquoy, de Koornwaard bij Heukelum en het gebied

achter de Schaapskooi. De cursisten werd gevraagd om een verslagje te maken voor de Dompfoorn. Dit werd door meerderen opgepikt en gaf een goede indruk van de ervaringen. Extra mooi gemaakt met foto's.

De vogelcursus 2023 heeft ook een aantal nieuwe leden opgeleverd, die werkelijk actief geworden zijn in onze vereniging. Daarom besloten we dit voorjaar (2024) opnieuw een vogelcursus te organiseren. Het leverde toch weer 30 cursisten op. Enkele cursisten van 2023 doen weer mee met de excursies.

Ook in 2023 is de plantenwerkgroep het hele jaar actief geweest.

's Winters is er een winterprogramma met lezingen eenmaal per maand en 's zomers (van april tot september) gaan we om de andere week het veld in.

In het winterprogramma is er, naast andere onderwerpen, aan twee onderwerpen specifieke aandacht besteed: herkennen van bomen in de winter en het herkennen van schijngrassen.

Aan de hand van verzameld materiaal legde Jules Klees uit wat de kenmerken zijn waaraan bomen in de winter te herkennen zijn. Tijdens een excursie in Amelisweerd later in het winterseizoen kon dat uitgebreid geoefend worden. In het zomerprogramma is daarna nog een excursie uitgevoerd naar het herkennen van bomen in blad.

Tweede speerpunt was het herkennen van schijngrassen (zeggen, russen, biezen enz.). Dit om de kennis van deze moeilijke plantengeslachten te verbeteren en te helpen bij de herkenning in het veld. In het zomerprogramma is een excursie uitgevoerd naar natuurgebieden van het Zuid-Hollands landschap in de Krimpenerwaard om met name zeggen van blauwgraslanden te bekijken.

Het zomerprogramma was een afwisseling van inventarisatiewerk en excursies naar ter-

reinen met interessante flora, zoals de bermen langs de Huibert, waar we in april veel wit hongerbloempje vonden.

De inventarisaties zijn en blijven een belangrijk element van het programma om daarmee te helpen de kennis van de flora in de Vijfheerenlanden te vergroten.

Opnieuw is een kilometerhok geïnventariseerd. We kiezen voor kilometerhokken die matig of slecht geïnventariseerd zijn. In 2023 is een kilometerhok langs de Weverwijk geselecteerd. Dankzij de medewerking van de familie Hoeke kon geïnventariseerd worden in de weilanden en langs slootkanten in het hart van het kilometerhok. Waar tot 2020 in totaal 48 soorten waren gemeld in dat kilometerhok, is na de inventarisaties van de Plantenwerkgroep het voorkomen van 240 soorten in dat kilometerhok vastgesteld.

In de winter is contact gelegd met beheerders van natuurgebieden om de mogelijkheden te verkennen dat de Plantenwerkgroep een bijdrage levert aan de kennis van de wilde flora in die natuurgebieden. Dat heeft geresulteerd in mogelijke bijdragen die verspreid over een aantal jaren kunnen worden opgepakt. In 2023 is daaruit voor het Utrechts Landschap een inventarisatie van een aantal slootvegetaties in natuurgebied Autena uitgevoerd.

Verreweg het meeste inventarisatiewerk is

Op zoek naar pionierplanten van het zoetwatergetijdgebied in ZHL-reservaat het Kerbergsrak langs de Lek bij Lexmond. Een glibberig karwei! Foto: Willebrord Dorresteijn.

echter gedaan voor Waterschap Rivierenland. Met het Waterschap is overeengekomen dat de Plantenwerkgroep de ontwikkeling van de vegetatie in het nieuw ingerichte waterbergingsgebied Vierhoeven aan de Bolgerijsekade zal uitvoeren. In 2023 is volgens verschillende methoden (Tansley-opnamen, stippenkaarten en Braun-Blanquet-opnamen) de huidige vegetatie in kaart gebracht. Als Plantenwerkgroep hebben we het geluk met Dick Kerkhof iemand in huis te hebben met veel kennis van inventarisatiewerk en vegetatieopnamen. De kennis van de flora wil het Waterschap gebruiken voor de wijze van beheer van het terrein.

Het inventarisatiewerk werd afgewisseld met excursies naar afwisselende, botanisch interessante terreinen. De expeditie naar bermen met wit hongerbloempje, de bomenexcursie in het Lingebos en de zeggenexcursie naar de blauwgraslanden in de Krimpenerwaard zijn al

genoemd. In ons werkgebied zijn verder een ouder waterbergingsgebied bij Hagestein, de Middelwaard bij Vianen en het Kersbergsrak bij Lexmond bezocht.

Bijzonder was de eendaagse excursie naar Zeeland. We waren daar te gast bij Natuurmonumenten en konden een aantal afwisselende terreinen bezoeken. Op plaatsen waar je normaal geen toegang toe hebt. Met vegetatietypen en planten die je in de Vijfheerlanden niet aantreft.

Aan de activiteiten werd doorgaans door 10-12 personen deelgenomen.

Deze werkwijze met een winterprogramma en een zomerprogramma met afwisseling van inventarisatiewerk en excursies naar leuke gebieden wordt in 2024 voortgezet. In 2024 staan een aantal bezoeken aan terreinen van het Utrechts Landschap en het Zuid-Hollands Landschap op het programma.

Het jaar 2023 gaf een forse uitbreiding van het aantal activiteiten voor wat betreft educatie. Hieronder vallen activiteiten die we zelf organiseren en activiteiten op verzoek van anderen (Stichting Bindkracht, basisscholen, kinderfeestjes en clubuitjes). In totaal ongeveer 35 activiteiten! Hierbij een overzicht in enkele tabellen.

Eigen activiteiten

Datum	Activiteit	Aantal kinderen
5-jan	Nestkastje/notenrekje	30
2-mrt	Uilendag	44
15-apr	Nationale Bijtelling	6
4 & 6-mei	Vogels, bloemen, insecten	26
24-jun	Slootjesdag	16
jun - aug	Gezinswandelingen	114*)
22-sep	Open Dag	50
19-okt	Paddestoelendag	26
20-okt	Herfstwandeling	6
28-dec	Vogelvoer maken	15

*) meest volwassenen

Samenvattend:

Men weet ons steeds beter te vinden. Op de nieuwe website staat uitgebreide informatie voor belangstellenden om een natuuractiviteit te kiezen. De aankondigingen in de huis-aan-huis-blaadjes en dergelijke werken daar ook aan mee. De samenwerking met Stichting Bindkracht geeft ons bekendheid in de scholen.

Bijna 1000 kinderen en volwassenen kwamen door ons in contact met de natuur. In *De Domphoorn* stonden meerdere sfeerverslagen van natuuractiviteiten.

In 2024 willen we hier verder mee gaan. Enkele scholen hebben al weer een afspraak

Excursiewerkgroep

We hebben dit jaar 17 excursies georganiseerd, met in totaal 159 deelnemers. Van de meeste excursies is een verslag gepubliceerd in *De Domphoorn*, zie bijgevoegde tabel. In het kort volgt hierna iets over de andere excursies.

Workshops samen met Stichting Bindkracht

Periode	Activiteit	Aantal kinderen
Voorjaar	7x uilenballen pluizen	63
Zomer	1x slootbeestjes	28
Herfst	3x kriebelbeestjes practicum	39
Winter	4x vogelvoer maken	64

Opmerking: deze workshops werden na schooltijd in diverse basisscholen gegeven en zorgden voor vervolglussen onder schooltijd.

Lessen op/voor scholen

School	Activiteit	Aantal kinderen
Vianen	Veldles in de uiterwaard	29
Lexmond	Vogelvoer gemaakt	70
Leerdam	Herfstles met blaadjes en paddestoelen in bosje Loosdorp	25
Leerdam	Idem	28
Leerbroek	Idem	31
	Veldlessen gymnasium	84

Overige activiteiten

Vijf keer verzorgden we een kinderfeestje of een clubuitje	77
--	----

gemaakt voor buitenlessen! En... er zijn nog enkele duizenden basisschoolkinderen die we nog niet bereikt hebben. Het grote voordeel van activiteiten voor scholen is, dat we dan alle kinderen bereiken en niet alleen degenen die door (groot)ouders gebracht worden. Bij alle activiteiten worden de begeleiders actief betrokken bij onze activiteiten.

Een vast groepje vrijwilligers voeren de activiteiten/lessen uit, met heel veel plezier! Dank jullie wel daarvoor. Onze namen: Aart, Siska, Sjanie, Paul, Chris, Lida en Pieter. Sjanie is sinds kort mee gaan doen, en wie zijn de volgende?

Bart de Groot

De eerste excursie was op 29 januari o.l.v. Jules Klees naar het Von Gimborn Arboretum in Doorn. Jules als hovenier weet heel veel van bomen. We zagen hier o.a. de slangeden, de moerascipres en de watercipres, de zwarte walnoot en de reuzenlevensboom.

Op 19 februari liepen we de ijsvogelroute bij Asperen, met Bart als gids. We begonnen bij het vroegere gemeentehuis, dat gebouwd is op de plek waar een kasteel gestaan heeft. Daarna liepen we via de Oude Zuiderlingedijk naar de Wiel van Asperen met ganzen, kuif- en krakeenden, dit pad is een beetje modderig. We staken over naar de Nieuwe Zuiderlingedijk, waarbij we door Asperen en een griend liepen. Deze dijk is nog aangelegd omstreeks 1800 door Napoleon om Asperen en Heukelum te beschermen tegen hoog water op de Waal. In de polder onderaan deze dijk zijn nieuwe ondiepe plassen gegraven voor de vogels, zoals de grutto, kokmeeuw, Kievit en grote zilverreiger.

We gingen dit jaar tweemaal naar De Biesbosch, op 14 mei met Eduard en op 10 september met Koos. We reden met Eduard langs de diverse plassen aan de linkerkant, stopten een aantal keren en zagen veel vogels, zoals de kluut, kuifeend, visdief, gier- en huiszwaluw, rietzanger, zwartkop, wulp en de zwartkopmeeuw. We hoorden ook de nachtegaal.

Met Koos maakten we een wandeling bij het Biesboschrestaurant, met onderweg grote en kleine zilverreigers en de grasmus, fuut en witte kwik, en diverse vlinders, zoals de dagpauwoog en de atalanta.

Jules gaf op 11 juni een excursie bij de Stichtse Brug voor de orchideeën en de vlinders. Het KNMI had slecht weer met storm opgegeven en er zijn maar drie personen meegegaan.

De volgende excursie, gepland op zaterdagavond 17 juni, vertrek Vianen om 20:00 uur, met Jules naar de Posbank, is niet doorgegaan. We wilden op zoek gaan naar de nachtzwaluw, maar er waren geen deelnemers.

In 2024 gaan we weer verder met excursies in de buurt of verder weg. We gaan natuurlijk weer vogels kijken in de Biesbosch, de Zouweboezem, op Texel, enz.

Jules Klees heeft onze excursiecommissie verlaten, in de afgelopen 20 jaar heeft Jules heel veel excursies voor ons bedacht en verzorgd.

Jules, bedankt.

Datum	Terrein(en)	Hoofdonderwerp	Deelnemers	Verlag in <i>Domphoorn</i>
29-jan	Doorn, Von Gimborn Arboretum	Bomen & struiken	13	
19-feb	Asperen, Ijsvogelroute	Vogels	14	
12-mrt	Nieuwegein, Rijnhuizen	Stinzenplanten	9	jun-23
26-mrt	Strijen, Hollands Diep	Vogels	10	jun-23
16-apr	Zouweboezem	Vogels	11	jun-23
30-apr	Everdingen, 't Spoel	Vogels	8	jun-23
14-mei	Biesbosch	Vogels	6	
28-mei	Udenhout, De Brand	Boomkikker & vogels	12	sep-23
11-jun	Stichtse Brug	Orchideeën & vlinders	3	
17-jun	Rheden, Posbank	Nachtzwaluw	0	
16-jul	Deelerwoud	Vogels, planten	4	sep-23
20-aug	Schouwen-Duiveland, Plan Tureluur	Vogels	10	dec-23
10-sep	Biesbosch	Vogels	13	
6-13-okt	Texel	Vogels	20	dec-23
29-okt	Wageningen, Belmonte Arboretum, Arboretum De Dreijen	Bomen & struiken	4	dec-23
19-nov	Woudenberg	Wandelen & paddestoelen	10	mrt-24
17-dec	Flevopolder	Vogels	12	mrt-24

Redactie *De Domphoorn*

Dick Kerkhof

Van *De Domphoorn* verschenen zoals gebruikelijk vier nummers. Verheugend is de toena-

me van het aanbod van artikelen en foto's en ook van de kwaliteit daarvan.

De avonden in deel 1 (januari t/m maart) waren goed bezocht met een gemiddelde van 55 personen. Echter in deel 2 (september t/m december) hebben we wisselende resultaten geboekt wat betreft de bezoekersaantallen. Het gemiddelde was 43 personen.

Er waren problemen om onze presentaties in de krant aangekondigd te krijgen, maar dat lijkt nu opgelost te zijn. Verder hadden we veel last van de wegomleggingen rond Schoonrewoerd en Zijderveld. Hierdoor was de Schaapskooi slecht bereikbaar en moest men soms heel ver omrijden. Ook hebben we tweemaal een avond last gehad van een code

Deel 1

Presentator	Onderwerp	Datum	Bezoekers
Henk Tromp	Extremadura	12/01/2023	62 personen
Hans Kunstman	Paddenstoelen	26/01/2023	50 personen
Rob Benninges	Macrofotografie vanuit luie stoel	09/02/2023	46 personen
Wiggele de Haas	Steltlopers in Nederland	23/02/2023	64 personen
Teus van Ravesteijn	Bargerveen	09/03/2023	51 personen
Leden voor leden	Diverse onderwerpen	23/03/2023	59 personen

Deel 2

Presentator	Onderwerp	Datum	Bezoekers
Dick Kerkhof	Natuur in de Vijfheerenlanden	05/10/2023	52 personen
Jan van der Geld	Natuur in Lapland	19/10/2023	56 personen
Jako van Gorsel	Kustvogels	02/11/2023	28 personen
Hans de Braal	Veelzijdig IJsland	16/11/2023	58 personen
Bert Vos	Stinzenplanten	30/11/2023	28 personen
Angela de Wild	Oog voor het kleine, wat kruipt en sluipt.	14/12/2023	40 personen
Jan Tuin	Paddestoelen in het Kralingsebosch	28/12/2023	44 personen

geel alarm, voor een zware storm, gladheid en mist.

Gelukkig kon ik veel mensen voor een redelijke prijs contracteren, dit wordt echter steeds moeilijker. Maar er werden veel lootjes verkocht en zodoende kunnen we terug zien op een mooi positief resultaat. Dit is mede mogelijk gemaakt door Etta (lootjes), Arie en Siska die altijd achter de bar staan. Bedankt hiervoor.

Het is fijn dat we een vaste kern van trouwe bezoekers hebben, aangevuld met passanten. Dus sluiten we dit jaar af met een positief gevoel.

Amfibieënwerkgroep

Henk Looij

Zonder de gedrevenheid en kennis van Thijmen den Besten verder gaan met het overzetten van padden en andere soorten amfibieën in 2024 zal niet meevallen. Maar we gaan het natuurlijk proberen, daarvoor is deze activiteit te belangrijk. In februari 2024 heeft de eerste vergadering van de werkgroep plaatsgevonden. Met een paar nieuwe leden erbij zijn de taken onderling verdeeld en gaan we ervoor. Een best aantal overzetters heeft jarenlange ervaring. Daar vertrouwen we op voor een goede voortgang. Nieuwe helpers en doeners zijn welkom in 2025.

In 2023 zijn 2282 amfibieën geregistreerd. Levend overgezet: 103 salamanders, 1360 padden, 65 kikkers en 3 kamsalamanders.

Een nest van de appelstippelmot (*Yponomeuta malinellus*) met poppen en vraatzuchtige rupsen.

Hoogstamboomgaard 'Het Oudemannenhuis' te Hagestein

Ruth van Bruggen

Aan het begin en einde van het jaar werd er weer elke zaterdagochtend, en soms nog vaker, gesnoeid. Met ons gekrompen ploegje zijn we extra vroeg in het najaar begonnen.

Het snoeihout werd opgeruimd, het gras een paar keer gemaaid en de ladders weer met lijnolie ingesmeerd.

Door het koude en natte voorjaar is het grootste deel van de appelbloesem verloren gegaan. Daarna kwam de appelstippelmot (zie de foto). Voor het einde van het jaar waren de bladeren weer volledig teruggegroeid, maar de vruchtzetting herstelde zich niet waardoor er maar weinig appels waren.

Er waren wel aardig wat peren, maar in het begin van het plukseizoen konden de fruitpersers er, bij gebrek aan appels, weinig mee. Later bleken er ergens toch nog appels te zijn (Domphoorn december '23 blz. 37) waardoor er toch nog een bestemming voor 1070 kg Zwijndrechtse Wijnperen en andere peren kwam.

De tien in 2022 aangeplante Brederodeperen-

bomen hebben in de droogste tijd van de zomer water gehad en groeien goed.

In samenwerking met de heer Henri Groeneveld is er een plattegrond van de boomgaard gemaakt waarop alle 278 bomen met tientallen verschillende soortnamen staan aangegeven.

In november kwamen we erachter dat het plan Gaasperwaard 3 – bedrijventerrein, tegenwoordig "werklandschap" genoemd – vaart krijgt. In het plan stond, ondanks eerdere toezeggingen, een rode lijn dwars door de boomgaard. We hebben de gemeente schriftelijk aan de toezeggingen herinnerd en de waarde van de boomgaard als landschapselement bepleit. In een inloopavond hebben we in opbouwende gesprekken ons standpunt toegelicht en voorstellen gedaan hoe de boomgaard in de komende structuurvisie ingepast zou kunnen worden.

Het jaar werd overschaduwd door het overlijden van onze zeer actieve vrijwilliger Peter Verschoor (*De Domphoorn* sept. '23 blz. 16).

Afgelopen jaar heeft de knot- en fruitploeg weer een goede prestatie geleverd.

In 2023 werden de boomgaarden van Bas Bikker (Kerkweg), Rein de Jong (Diefdijk), Jan Koenheim (Lexmond), Andrea Roomer (Lakerveld) en Van Bommel (Schaikseweg) gesnoeid. Een geweldige prestatie van de mannen. De boomgaard van Van Bommel werd dit jaar voor het eerst gesnoeid en geplukt. Het zijn bij elkaar behoorlijk veel bomen (370) en de groep is niet zo groot.

In het voorjaar knotten we 328 knotwilgen en in het najaar nog eens 194. Ook wij hadden last van het natte voorjaar en zeer nat najaar. We konden met de versnipperaar amper aan het werk. Dit had ook gevolgen voor de eigenaren van de knotwilgen. Die moesten lang wachten eer de takken versnipperd werden. We zullen in de toekomst hier vaker mee te maken krijgen. Als alles te nat is kun je nergens met de machines terecht. Je trekt zeer diepe sporen en het materiaal zakt tot de assen in de grond. We hebben het werk zelfs een tijdje moeten uitstellen.

In het voorjaar werd er ook een opfriscursus snoeien gerealiseerd.

In de zomer werd er weer veel fruit geplukt. Het zag er eerst somber uit, want er waren veel te weinig appels. Tijdens de bloesemperiode was het zeer slecht weer en vond er een slechte zetting plaats. De peren hadden niets geleden in het voorjaar en de perenbomen zaten dus behoorlijk vol.

Uiteindelijk kwam het toch goed, omdat een attente echtgenote van een van onze medewerkers ons op de hoogte bracht van een boomgaard die jaren niet was onderhouden. Zij vond dit voedselverspilling en na koortsachtig overleg konden wij hier plukken. De boomgaard voldeed aan onze voorwaarden. Dit leverde heel veel appels op (325 kisten van 18 kilo).

Er is een refractometer aangeschaft om het suikergehalte van het fruit te kunnen bepalen en zo te weten of het fruit rijp is om te plukken. Daar hebben we flink gebruik van gemaakt. Met een refractometer bepaalt men de brekingsindex van een vloeistof of van een vaste stof. De brekingsindex van vloeistoffen wordt gebruikt voor het identificeren ervan en voor gehaltebepalingen.

We konden ook een aantal nieuwe vrijwilligers verwelkomen. Helaas hebben we afscheid moeten nemen van een van onze vrijwilligers. Op 6 november 2023 overleed Paul Clemens (82 jaar oud). Soms stoppen ook mensen omdat zij geen auto meer kunnen rijden. Zoals Bep van Lexmond, onze oudste knotter/plukker (91 jaar oud).

Alles overwegende, kunnen we terugzien op een goed jaar.

Mocht u met ons mee willen doen, dat kan altijd. Neem via mail contact op met het bestuur van de Natuur- en Vogelwacht en meld u aan.

Jaarverslag bestuur

Christa Hendriksen

Voor 2023 waren door het bestuur een aantal doelen gesteld:

- Een duidelijk beeld krijgen over waar de vereniging naar toe wil en wat daar dan voor nodig is.
- Communicatie en samenwerking met overheden verbeteren.
- Contact en samenwerking met andere natuurverenigingen verbeteren.
- Financiën op orde brengen.

Het bestuur is daarop aan de slag gegaan met het maken van een toekomstvisie. Deze toekomstvisie is in de ALV van 20 april 2023 vastgesteld. De uitvoering van de visie zal in de komende jaren plaatsvinden.

Er is een start gemaakt met het optimaliseren van de communicatie en het ontwerpen en inrichten van een nieuwe website. Eind 2023 is die prachtige nieuwe website online gegaan

(zie ook verderop in dit jaarverslag). We hebben verder nieuw en fris ogend foldermateriaal ontwikkeld.

In 2023 wisten de politieke partijen in de gemeente ons weer goed te vinden. De contacten met de burgemeester, de wethouders en ook ambtelijk zijn goed. Bij het maken van beleid dat natuur raakt wordt door de ambtenaren input gevraagd van de NVW. Zo hebben wij input gegeven voor het sportbeleid en voor het evenementenbeleid. De fracties van D66, CU en GL hebben ons bij meerdere voorstellen om een reactie gevraagd.

In samenwerking met het Utrechts Landschap hebben we een zienswijze ingediend en bezwaar gemaakt tegen het afgeven van een evenementenvergunning voor een tweetal festivals bij de Middelwaard in Vianen. Hierover zijn wij gehoord door de bezwarencommissie. Onze zienswijze heeft geleid tot een aanpassing van de vergunning, om kwetsbare vegetatie te beschermen. Ook hebben de zienswijze en het bezwaar geleid tot goede gesprekken met de organisatoren van festivals en met de gemeente, is een van de festivals naar buiten het broedseizoen verplaatst en is in het evenementenbeleid nadrukkelijk aandacht gekomen voor de natuurwaarden van de Middelwaard.

Samen met het Zuid-Hollands Landschap hebben wij actie gevoerd voor het vernatten van de Zouweboezem ten behoeve van met name kwetsbare broedvogels, waaronder het porseleinhoen en de purperreigerkolonie. Deze actie is ook opgepakt door Vroege Vogels die er een radio-uitzending over maakte. De politieke partijen van Waterschap Rivierenland werden hier ook bij betrokken. Er wordt nu met het waterschap besproken op welke manier de natuurwaarden van de Zouweboezem beter beschermd kunnen worden.

In aanloop naar de ALV van 20 april 2023 is gebleken dat de financiële administratie verbetering behoeft. Daarop is, samen met een ervaren administrateur, een nieuw boekhoudprogramma ingericht. Op dit moment worden voor de inrichting van dit programma de laatste puntjes op de i gezet, waarna de financiële administratie eenvoudiger en vooral transparanter is geworden. Dit boekhoudprogramma bevat tevens een module voor de ledenadministratie, die nu ook weer up-to-date is.

Op 1 januari 2023 bedroeg het aantal leden 877, op 31 december 2023 was dit teruggelopen tot 843, een afname van 34. Om het positief te zien: de daling van het ledenaantal was kleiner dan in 2022, toen was de afname 40.

Groene Winkel & Exposities

Jantje Lokken

Groene Winkel

Op de Open Dag van de Schaapskooi in 2023 is in de stand best veel verkocht. Vooral de geplastificeerde kaarten waren erg in trek, mede omdat deze eenmalig flink afgeprijsd waren. Ook de vele soorten ansichtkaarten zijn goed verkocht. Al met al kunnen we terug kijken op een geslaagde dag.

Exposities in de Schaapskooi in 2023

Periode	Exposant	Grote Zaal	Hal
Januari t/m maart	Margreet van Moergastel	Schilderijen	
15 maart t/m mei	Wim van Leeuwen		Beschildeerde kunsteeieren
April t/m juni	Beppie van Doorn	Schilderijen	
Juli t/m september	Jacqueline Wammes-Beringen	Schilderijen	
21 juli t/m december	Aart de Gans		Glasobjecten
Oktober t/m december	Aart de Gans	Mixed media en glasobjecten	

Exposities

In 2023 waren er vier exposities in de Grote Zaal en gedurende een flink deel van het jaar ook twee kleinere in de hal.

Bijzonder was dat Aart de Gans zijn grote expositie van *mixed media* koppelde aan een sponsoractie: de verkoopopbrengst van zijn kunstwerken was bestemd voor de vereniging.

2023 was het jaar dat we niet meer met door corona beperkende maatregelen te maken hadden. Hierdoor kon er weer als vanouds van alles worden georganiseerd en dat gebeurde ook. Zo werden er weer fotopresentatie-avonden gehouden. Hoewel we nog niet de bezoekers- aantallen van voor corona trokken, werden deze avonden redelijk goed bezocht. Voor dit soort presentaties werd zelfs een gloednieuw projectiescherm geplaatst, dit keer elektrisch te bedienen.

Verder had ons team het soms ook druk bij activiteiten welke door ons bestuur of een van de werkgroepen werden georganiseerd, ik noem er enkele. Zo hadden we vier avonden een volle bak bij de vogelcursus voor beginners en werd een cursus hoogstamfruitsnoei bij ons gehouden. Maar ook een fotocursus georganiseerd door het bekende natuurmagazine *Roots* van zes dagdelen en een fotocursus gegeven door bestuurslid Henk Looij trokken de nodige bezoekers. Ook zijn er regelmatig vergaderingen o.i.d. van onze eigen werkgroepen. Tijdens de gezellig verlopen Open Dag maar ook bij de fiets- en wandeldagen gaven wij acte de preséance en verzorgden weer de hapjes en de drankjes, maar ook bij de Nieuwjaars receptie en de vrijwilligersavond zorgden wij ervoor dat het onze gasten aan niets ontbrak.

We ontvangen al jaren lang groepen van bijvoorbeeld het Natuurfotografengilde en de Nederlandse Entomologen Vereniging, enz., ook dit jaar vroeg dat veel inzet van onze vrijwilligers. Vóór corona ontvingen wij af en toe groepen van Provincie Utrecht, de Provinciale Landschappen en organisaties van allerlei aard. Dit jaar is dat enorm gegroeid, vooral Gemeente Vijfheerenlanden maakte veel gebruik van onze accommodatie. Hierdoor en ook door het feit dat we meer hoogstamproducten verkochten aan detaillisten behaalden we een flink hogere omzet dan in de jaren voor corona.

Deze extra inkomsten waren meer dan welkom na een aantal magere coronajaren.

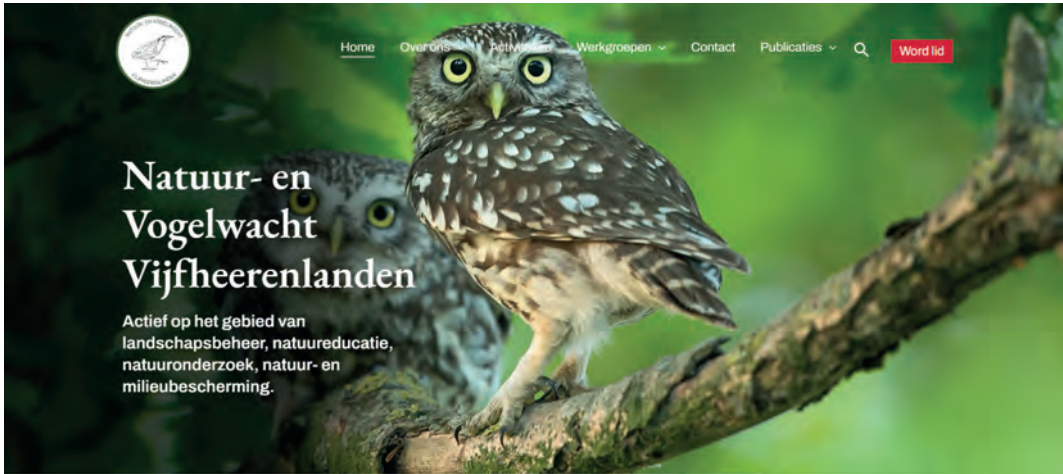
Behalve meer werk voor onze gastvrouwen en heren gaf dit alles ook meer werk voor de schoonmaakploeg, gelukkig hebben we voor dat laatste nu een vast team dat maandelijks de grotere schoonmaak doet.

Jarenlang waren we stempelpost op de laatste dag van de door de Stichting Fietsvierdaagse georganiseerde fietstochten door onze mooie regio, tijdens zo'n dag ontvingen wij soms wel 600 personen. Maar door regelgeving en door terugloop in het vrijwilligersteam van vernoemde stichting werd het lastig alles nog op de rit te krijgen. Na verandering van de naam in Stap en Trap en in samenwerking met Den Hâneker is de vierdaagse nog een aantal malen gehouden. Maar alle inspanningen ten spijt het lukte niet meer, de hoeveelheid regelgeving, de vrijwilligersinzet en de kosten werden te veel voor dit relatief kleine evenement. Den Hâneker heeft tot spijt van velen moeten besluiten om na 25 jaar te stoppen met deze ook voor ons mooie traditie, 17 mei werd voor de laatste keer gestempeld door de liefhebbers van de Fietsvierdaagse.

Ook in 2024 organiseert onze vereniging weer allerlei activiteiten bij of in De Schaapskooi, houd de activiteiten agenda in de gaten en kijk regelmatig op de website zodat u niets hoeft te missen. Wij verwelkomen u graag.

Namens het Schaapskooi-team,
Arie Versluis

De website die de vereniging jarenlang heeft gebruikt was hard aan vernieuwing toe.

Vaak hoorden wij dat de site onoverzichtelijk was en dat het niet eenvoudig was om de activiteiten te vinden. Het bedrijf 'Webpuccino' in Utrecht heeft ons in de loop van 2023 geholpen een nieuwe, frisse en gebruiksvriendelijke website te bouwen.

Het resultaat is een website met een frisse, moderne uitstraling en volop aandacht voor komende activiteiten en nieuws. Actuele fo-

to's moeten een goed beeld gaan geven van wat de vereniging uitdraagt. Veel bekende items uit de vorige website hebben een plekje gekregen zodat je niets hoeft te missen van waar wij met elkaar mee bezig zijn.

Mocht je zaken missen, een activiteit voor de website willen aanleveren: laat het ons weten. Dit kan via: henklooij@ziggo.nl en/of info@natuurcentrum5hl.nl. Uiteraard krijgt in het voorjaar de live web-cam van 'onze' ooievaars ook weer een prominente plek.

Beheer Collecties

Cees Gielis

In het afgelopen jaar is er weinig gebeurd met de collecties. Wat wel vermeldenswaard is dat gepoogd wordt om bij de afdeling Natuur van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland vergunningen te krijgen om een otter en een bever te laten opzetten. De uitslag van deze aanvragen laat al zeer geruime tijd op zich wachten, maar tot nu toe is in ieder geval nog geen afwijzing gekomen. We moeten dus blijven afwachten.

